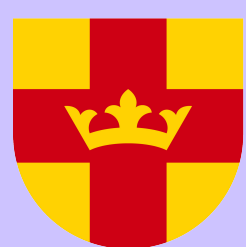

Barnkonsekvensanalys

Bodens pastorat

"Låt *barnen*
komma till mig,
och hindra
dem inte."

Svenska
kyrkan

Innehåll

Inledning.....	2
Kartläggning.....	2
Ekonomi.....	2
Hälsa.....	2
Utbildning.....	3
Trygghet.....	3
Delaktighet.....	3
Stöd och skydd.....	4
Psykisk hälsa.....	4
Barn i Boden.....	4
Beskrivning.....	6
Analys.....	7
Slutsatser från Barnkonsekvensanalysen.....	8

Inledning

Barnen har en särställning i kristen tro. Jesus säger att vi måste bli som barnen för att komma in i himmelriket. I ett annat bibelord läser vi: "Låt barnen komma till mig och hindra dem inte". Dessa ord ger oss skyldigheter att se barnen som fullvärdiga människor, som ska komma till tals och bli lyssnade till i vår kyrka. Arbetet med konsekvenserna av ett sådant förhållningssätt har bara börjat och bör ses som en lärandeprocess som ska ske långsiktigt och i dialog mellan förtroendevalda och anställda, professionella och ideella, mellan barn, ungdomar och vuxna.

Kartläggning

Regeringen har formulerat ett övergripande mål för barnrättspolitiken. Målet är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. För att kunna följa upp målet har det brutits ned i sex delområden som var för sig bidrar till måluppfyllelsen: Ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet, samt stöd och skydd. Varje område är direkt kopplat till barnkonventionen. Inom varje område finns flera indikatorer som beskriver hur barn har det. Mer information finns att söka hos Statistiska centralbyrån.

Ekonomi

Den ekonomiska utsattheten bland barn har minskat i Sverige de senaste åren. Enligt Rädda barnens rapport om barnfattigdom i Sverige lever dock fortfarande 9,3 % av barnen i barnfattigdom, vilket antingen innebär låg inkomststandard – det vill säga så låg inkomst att pengarna inte täcker nödvändiga kostnader – eller att de erhåller försörjningsstöd, det som tidigare kallats socialbidrag. Enligt samma rapport har fler barn och unga idag tillgång till egna mobiltelefoner och datorer. Andelen barn med tillgång till egen dator har ökat från 56 till 73% de senaste fem åren.

Hälsa

99% av alla barn och unga tror att de kommer att få det bra i framtiden och 97 % är nästan alltid på gott humör. 86% tränar regelbundet och andelen som hoppar över någon måltid minskar. Samtidigt ökar stress, sömnsvårighet och nedstämdhet, något du kan läsa mer om under rubriken "psykisk hälsa". Andelen som röker, snusar eller dricker alkohol regelbundet har minskat de senaste åren.

Utbildning

Enligt SCB:s undersökning från 2020 trivs barn generellt bra i skolan. 60% säger att de trivs mycket bra. Det är lugnare i skolan idag än för fem år sedan, både i klassrummet och i matsalen, visar SCB:s undersökning om barns levnadsförhållanden. Samtidigt upplever fler stress idag än tidigare och resultatet i PISA-undersökningen visar på försämrade skolresultat. Till exempel har andelen elever med goda matematikkunskaper och god läsförståelse minskat med 10 % de senaste tio åren.

Trygghet

98 % av barn och unga känner sig trygga (under dagen) där de bor, på väg till och från skolan, samt på skolan. Samtidigt som de flesta känner sig trygga finns, framför allt på kvällstid, områden där barn och unga inte känner sig trygga. Friends undersökning från 2022 visar att unga flickor i större utsträckning än pojkar är utsatta för kränkningar i skolan och på nätet. Den mest omfattande försämringen, med en större ökning av andel utsatta, finns för flickor i årskurs 3–6. Där upplevelse av att den ofrivilliga ensamheten, mobbing och utsattheten på nätet och i skolan ökat.

Delaktighet

Relativt få barn och unga ägnar sig åt aktiviteter för att åstadkomma förändringar, till exempel genom ett politiskt engagemang. Statistiken visar däremot att det idag är fler som väljer varor som uppfyller någon form av krav, såsom rättvisemärkning, jämfört med för fem år sedan.

Stöd och skydd

Idag är det färre barn som utsätts för, eller lagförs för, brott än för fem år sedan. Däremot har andelen barn som omhändertagits för vård utanför hemmet eller på institution ökat de senaste åren.

Psykisk hälsa

De allra flesta barn och ungdomar som lever i Sverige mår bra. Sverige ligger mycket bra till, även jämfört med andra välfärdsländer, för spädbarns- och skolbarns situation. Situationen för ungdomar är dessvärre inte lika ljus. Olika symptom på nedsatt psykologiskt välbefinnande, såsom nedstämdhet, sömnsvårigheter och huvudvärk, är vanligare i Sverige än i andra länder. Rapporter visar att barns och ungas psykiska ohälsa inte har minskat de senaste 30 åren. Om den ökat råder det dock delade meningar om eftersom olika undersökningar pekar åt olika håll. Vad man kan se är i alla fall att vissa typer av psykisk ohälsa ökat och att fler uppsöker sjukhusvård för depression idag än för 30 år sedan. Rapporterna visar vidare att barn och unga som lever med båda sina vårdnadshavare i samma hushåll har bättre psykisk hälsa, att barn och unga med härkomst från Afrika eller Asien har högre förekomst av psykisk ohälsa, att skillnaderna mellan stad och landsbygd är marginella och att flickor löper, med ökad ålder, ökad risk för psykisk ohälsa. Sverige bedöms i internationella sammanhang vara ett individualistiskt och sekulariserat samhälle. Sådana samhällen har i tidigare studier visat sig medföra ökad risk för psykisk ohälsa. Detta kan vara en förklaring till att Sverige, trots att det svenska samhället byggt upp mödra- och barnhälsovård, barnbidrag, betald föräldradighet, förskoleverksamhet, sociala stödsystem m.m., på många sätt bäst i världen, ändå inte visar tydligt på en minskning av den psykiska ohälsan. Mer information om psykisk ohälsa bland barn och unga finns att hämta hos Statens folkhälsoinstitut.

Barn i Boden

Årsrapporten från Rädda barnen om barnfattigdom 2021, visar att Bodens kommun har en minskning av barnfattigdom. 2016 levde 6,1% av barnen mellan 0–17 år i familjer med låg inkomststandard och eller försörjningsstöd. 2019 var siffran 5,9%. Den ekonomiska utsattheten bland barn och deras familjer i landet uppgick till 9,2 procent, dvs 196 000 barn, år 2019. Det är en minskning med 0,1 procent sedan 2016. I knappt hälften av Sveriges 290 kommuner minskade barnfattigdomen under perioden medan den ökade i drygt hälften av kommunerna

Barnhälsoindex för Bodens kommun visar på att barn i Boden i stort sett följer de värden som gäller för barn i riket. De lägsta värdena finns vid indikatorerna tobaksrökning och alkoholkonsumtion.

Bodens kommun genomför den nationella ungdomsenkäten Lupp för att skapa en samlad bild om hur unga i Boden upplever sin tillvaro, vad de tycker är positivt men även vad som kan upplevas som mindre bra. Senaste Lupp undersökningen genomfördes 2020. Några sammantagna slutsatser från Luppundersökningen är att de allra flesta ser ljus på framtiden. Nio av tio tillfrågade ser ljus på framtiden. En två procent högre andel flickor jämfört med pojkar ser framtiden an med tillförsikt. Jämfört med 2017 är det nu en fyra procent högre andel i åk 8 som ser positivt på framtiden. Tryggheten i Boden är i allmänhet god förutom på allmänna platser där den kan vara något sämre, i allmänhet känner sig flickor mer otrygga. Sedan undersökningen 2017 har andelen som aldrig dricker alkohol ökat i båda åldersgrupperna. En högre andel pojkar jämfört med flickor har mycket att göra på sin fritid. Den vanligaste orsaken för båda kön att inte utnyttja befintligt fritidsutbud är ointresse. Att idrotta eller sporta är det vanligaste fritidsintresset och näst vanligast är att vara ute i naturen.

Barnkonsultation i pastoratet har genomförts i några av våra gruppverksamheter. Gruppverksamheterna är Efter plugget-grupper med barn i lågstadieåldern. Relationen till kyrkans verksamhet är förutom deltagande i den egna gruppverksamheten och dess aktiviteter mer deltagande i förrättningar så som dop, begravningar och bröllop. Även om de vet och kan beskriva en gudstjänst så är det inte den typen av besök i kyrkan som de gör. Det som är intressant att titta på utifrån barnens svar är att både på frågan om vad de tycker om verksamheten och hur kyrkan kan hjälpa de som har det svårt kommer den ekonomiska utsattheten fram. Med funderingar som "bra att man får mellanmål, alla kanske inte får det hemma", syns det att det hårdnande klimatet i ekonomin även påverkar barnen på mellanstadiet i detta fall. Även "övernattningar för de som inte har råd med andra resor" och "ha billig mat" kom upp som förslag. På frågor kring vad kyrkan borde göra mer av, eller saker som kyrkan inte gör idag är läger, övernattningar, kolloverksamhet och fungera lite som fritidsgård något som barnen önskar.

Nadine Minner / Ikon

Beskrivning

Denna barnkonsekvensanalys i församlingsinstruktionen är avsedd att vara underlaget till alla beslut i kyrkorådet kommande mandatperiod. Det som behöver kompletteras är barns delaktighet och inflytande, då detta inte är möjligt att rymma i denna strategiska barnkonsekvensanalys eftersom den inte rymmer varje konkret fråga som kyrkorådet behöver fatta beslut om.

De synpunkter som barn ger beskriver en generell känsla för, och uppfattning, om vad barn ser som viktigt med sin kyrka och vad de önskar av kyrkan de närmaste åren.

Ett område i arbetet med att ta fram barnkonsekvensanalysen där vi inte känner oss nöjda är att samtala direkt med barnen. Vi gör det förstås i de sammanhang vi möter barn, både individuellt och i grupp, och vi arbetar med utvärderingar och enkäter där barnen är delaktiga. Vi når dock inte ända fram med att använda det underlaget i arbetet med barnkonsekvensanalysen. Vi når barnen i vår verksamhet, men att nå barnen utanför verksamheten är ett utvecklingsområde för framtiden.

Det är viktigt att BKA blir ett levande dokument som har barnens perspektiv i centrum och syftar till att förbättra barnens situation i vår kyrka och i samhället i övrigt. Därför måste tid avsättas för detta arbete så att det blir väl förankrat och medvetandegjort.

Fyra av barnkonventionens artiklar är grundläggande och vägledande principer som alltid ska beaktas:

- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde.
- Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.
- Artikel 6: Alla barn har rätt till liv och utveckling.
- Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

Situationen för barn och ungdomar i Bodens kommun är inte unik. Här finns liknande möjligheter och problembilder som för länet och riket i övrigt, om än med lokala variationer. Här följer några lokala faktorer som vi vill lyfta fram i beskrivningen av att vara barn eller ungdom i kommunen.

De flesta har en trygg och fungerande förskole-, skol- och hemmiljö. Därför fokuserar vi här på det som utgör ett komplement till dessa grundläggande faktorer. Det är även på fritiden som den traditionella församlingsverksamheten finns.

I kommunen finns ett ungdomsråd för ungdomar 13–25 år. Där ges ungdomar möjlighet att vara delaktiga i och påverka vad som händer i Boden. Det finns

också ett Ungdomsfullmäktige med valda representanter från årkurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet, där ungdomars frågor får komma till tals.

Många av barnen och ungdomarna är med i någon idrottsförening. Det är till exempel ridning, fotboll, innebandy, handboll, längdåkning, ishockey eller alpint. Många finns också med i Kulturskolan, med verksamheter som musik, teater och dans.

De olika församlingarna har traditionella verksamheter för olika åldrar. Under de senaste åren har vi noterat en ökning av antalet deltagare i småbarnsgrupperna och skolbarnsgrupperna. Vi når också många barn i den samverkan som finns med skolorna. Åren innan konfirmationen finns ett glapp, men däremot finns ett antal ungdomar med i Svenska kyrkans unga.

När det gäller de kyrkliga handlingarna så ser vi en svag minskning av antalet dop. Efter konfirmationen är ett naturligt steg att gå pastoratets ledarutbildning för unga ledare.

I Boden finns flyktingbarn, dels ensamkommande under 18 år och dels yngre barn i familjer. Deras livssituation är på flera sätt mer utsatt än för barn födda i Sverige. Kommunen, genom flyktingsamordning och förskolor, samt församlingar och frivilligorganisationer har viss beredskap för att hjälpa flyktingbarnen. I perioder har det bedrivits riktad barnverksamhet, till exempel när den stora tillströmningen av ukrainska flyktingar kom under 2022.

Vi observerar tecken på barnfattigdom. Vi möter då och då familjer som önskar ekonomiskt stöd, något vi upplever har ökat. Avgifter till församlingsläger eller i verksamheten subventioneras för att möta detta behov. All barn och ungdomsverksamhet är kostnadsfri, liksom konfirmationsläger. Projekt har genomförts av diakonerna och Bodens diakonifond där barnfamiljer har haft möjlighet att söka hjälp för att kunna köpa julklappar eller julmat.

Analys

Vi bör söka vägar för att eliminera risken att någon inte kan vara med i församlingens sammanhang av ekonomiska skäl. Avgifter, resekostnader eller krav på utrustning av något slag får inte hindra barn och unga att känna sig hemma i församlingen eller delta i verksamheten.

Det vore angeläget att säkerställa att det finns kyrklig verksamhet för barn i alla åldrar. Tidigare generationer har genom skolan och kulturen fått mer grundläggande kunskap, något som inte alls är självklart för de som växer upp idag. Vi är ett av världens mest sekulariserade och individualiserade samhällen, vilket Svenska kyrkan behöver förhålla sig till.

I respekt för människors egna ställningstaganden och religionsfriheten finns det ändå ett utrymme för att ge barn kunskap om och erfarenhet av vad ett liv i tro kan innebära. Vi bör ge redskap för barnets andliga utveckling, vilket också är en rättighet enligt barnkonventionens artiklar.

Även i arbetet med pastoratets miljöer är det viktigt att inkludera barnen. Översyn av alla platser där barn vistas genomförs, vartefter åtgärder i riktning mot tryggare och mer inkluderande miljöer kan vidtas.

Vi vill att barn och deras familjer ska kunna känna sig hemma i våra gudstjänster. Därför ska gudstjänsterna anpassas så att det blir möjligt att göra barnen och familjerna delaktiga. Detta görs bland annat genom att regelbundet fira familjegudstjänster.

Vi vill låta barnen komma till tals. Därför ska vi söka vägar att låta barnen i församlingen, vara med i planering och utvärdering av verksamheten. Varje arbetslagsträff bör varje gång ta upp frågor som rör barnkonsekvensanalysen. Likaså bör barnkonsekvensanalysen finnas på dagordningen i samtliga pastoratets beslutande organ. Eftersom det görs ett gott barn- och ungdomsarbete i kommunen, föreningar och församlingar kan vi söka vägar för samarbete och samverkan med dessa.

Vårt arbete med flyktingar och integration ska inrikta sig på barnens situation. De löper en större risk än svenskfödda barn att hamna utanför och vi vill bidra till att integrationen i det svenska samhället ska bli bra.

Vi behöver reflektera över hur vi använder våra lokaler. Tillgänglighet är viktigt både för rullstolar och barnvagnar. Ventilation och dagsljus är viktiga miljö- och hälsfaktorer även för barn.

För att minimera risken för att barn ska råka illa ut så begär vi utdrag ur belastningsregistret vid alla rekryteringar där den som erbjuds anställning ska arbeta med barn på något sätt. Det gäller också volontärer i enlighet med församlingens volontärpolicy. Då vi misstänker att ett barn far illa på något sätt görs anmälan till sociala myndigheter eller polis i enlighet med av kyrkorådet antagna riktlinjer och handlingsplaner.

Slutsatser från Barnkonsekvensanalysen

Dessa slutsatser drar vi ur barnkonsekvensanalysen och vill ta med i församlingsinstruktionen:

- Det finns viss barnfattigdom i kommunen och därför bör all barn- och ungdomsverksamhet i pastoratets regi vara kostnadsfri. Svaren i barnkonsultationen visar också att barnen ser vikten av att mellanmål på

våra aktiviteter ska vara till för alla eftersom alla barn kanske inte har möjlighet att få fika hemma. Pastoratet ser därför vikten av att fortsätta med att fikar på dessa aktiviteter ska vara avgiftsfri.

- Verksamheten för åldrarna 12–14 år är inte tillfredsställande så därför har Bodens pastorat, Sävast församling försökt starta upp en grupp för denna åldersgrupp i Sävast. Även i Edefors församling har en grupp för tjejer 10–15 år startats.
- Barn och unga har rätt att påverka församlingarnas verksamheter, och dessa behöver bli hörda. Viktigt är att lyssna och ta hänsyn till barnen även i pastoratets hållbarhetsarbete som börjar i deras närmiljö.
- Genom samarbete och samverkan med andra aktörer i kommunen kan pastoratet bättre svara mot barn och ungdomars behov och rättigheter.
- Det finns nyanlända barn och ungdomar i Bodens kommun. Detta bör beaktas när vi planerar verksamhet för barn och unga.
- I församlingarna finns bra lokaler, men församlingarna behöver reflektera över hur de används ur ett barnperspektiv.
- Vidare behöver överses möjligheten till individuella lösningar utifrån barns och ungdomars förutsättningar samt att olika geografiska platser skilda förutsättningar.

Nadine Minner / Ikon

